

Neurologické ochorenia a Tradičná čínska medicína

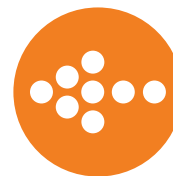
Do oblasti neurológie spadajú rozmanité ochorenia, ktoré súvisia s mozgom, miechou a nervovými vláknami. Sú to degeneratívne ochorenia, ako Parkinsonova choroba, demyelinizačné ochorenia s typickým predstaviteľom sklerózou multiplex, demencia so známym ochorením – Alzheimerovou chorobou, cievne mozgové príhody, nádory mozgu, porazové poškodenia mozgu, ale aj migrenózne bolesti hlavy alebo tinitus – hučanie v ušiach.

Všeobecne môžeme skonštatovať, že sem patrí väčšina ochorení spôsobených pokročilým vekom, ktoré postihujú kognitívne a psychické funkcie, motorické funkcie a v konečnom dôsledku aj autonómne funkcie organizmu. Pri pokročilom veku automaticky predpokladáme, že organizmus je vyčerpaný a celkový stav je ovplyvnený vyčerpaním

všetkých životne dôležitých orgánov, pôvodnej qi a jinovej krvi, ktoré zodpovedajú za výživu organizmu. S degeneratívnymi ochoreniami sa však stretávame aj u mladých ľudí – a čím ďalej, tým častejšie. Zjednodušene by sme mohli povedať, že ich organizmus je vyčerpaný ako u starého človeka. Do tohto článku som vybrala niektoré z neurologických

ochorení a rozoberieme si ich z pohľadu Tradičnej čínskej medicíny, aby sme nadobudli predstavu, ako sa na také zložité ochorenia pozerá TČM a kde vidí ich príčiny.

Skleróza multiplex (SM) je autoimunitné ochorenie charakterizované roztrúsenými zápalovými plochami v CNS (centrálnej nervovej

sústave) a progresívnu degeneráciu výbežkov nervových vlákien. Ako pri mnohých iných autoimunitných ochoreniach je aj tu príčina vzniku neznáma. Dôležité sú faktory spúšťajúce chorobu. Prevláda názor, že je to komplex mnohých faktorov a podmienok. Jednou z veľmi dôležitých podmienok môže byť teplota prostredia, v ktorom žijeme. Päťkrát vyšší výskyt ako v miernom pásme je v tropických oblastiach. Nadmerné teplo môže niektoré alebo všetky príznaky zhoršovať, čo vedie k paralýze a atrofii svalstva. Ďalším spúšťačom môže byť fyzická alebo psychická trauma alebo vírusové ochorenia ako Epsteinov-Barrovej vírus (mononukleóza). Podstatný je aj vplyv dedičnosti, pričom vznik SM je až 50-krát vyšší v prvej generácii oproti ostatným.

Najčastejšími symptómami sú:

- ochabnosť jednej alebo viac končatín, trupu alebo jednej strany tváre,
- slabosť alebo ťažkopádnosť rúk a nôh,
- poruchy videnia, nejasnosť videnia.

Ďalej sa môžu pridružiť problémy so zadržávaním moču, závraty, mierna emocionálna rozrušenosť. U pacientov sa zistil fakt, že ich organizmus nie je schopný absorbovať esenciálne prvky z výživy, ako esenciálne mastné kyseliny, vitamíny skupiny B, minerálne stopové prvky, aminokyseliny. Ochorenia SM môžu spustiť aj toxíny naakumulované v životnom prostredí. Zistilo sa, že pacienti s SM majú sedemnásobne zvýšenú hladinu olova v mozgovomiechovom moku.

Tradičná čínska medicína vidí viaceré príčiny ochorenia. Vonkajšie na-

padnutie so súčasným vnútorným zranením vlhkým horúcim patogénom, preťažovaním sa, nestriednou stravou a v konečnom dôsledku slabou prenatálnou (vrodenou) qi.

Mechanizmus vývoja sklerózy multiplex opisuje TČM tromi cestami:

1. Externý patogén alebo interná vlhká horúčosť poškodzuje qi a spotrebávajúvajú jinové zložky v tele. V tomto procese horúčosť mení vlhko na husté hlien, ktorý zahradzuje cievy, spojnice a čisté vývody mozgu (zmyslové orgány).
2. Dlhotrvajúce alebo extrémne vyčerpanie a spotrebovanie jinu a krvi. To vedie k nedostatočnej výžive ciev, žil, tkanív. Na podklade prázdnej krvi sa zdvíha „vnútorný vietor“, ktorý spôsobuje spazmy a sťahy.
3. Extrémne vyčerpanie jinu môže viesť k súčasnému vyčerpaniu jangu a nedostatočnej funkcii jangu obličiek. K tomuto stavu sa dá dospieť aj užívaním drog a steroidov.

Najčastejším TČM syndrómom, ktorý zapríčiňuje vznik SM u pacientov zp západu (EÚ, USA), je spoločná prázdnota qi a jinu. Myslí sa tým prázdnota qi a sleziny a obojstranná prázdnota jinu pečene a obličiek. Tento syndróm je však vždy sprevádzaný aj stiesnenosťou pečene (stres) a je často komplikovaný ďalšími pridruženými syndrómami:

- vlhkou horúčosťou (vlhkosťou, ktorá dlhodobo stagnuje vo vnútri),
- krvnými stagnáciami (zrazeninami, spomaleným tokom krvi),
- vnútorným vetrom (trasom, kŕčmi, tikmi),
- prázdnotou qi obličiek (funkčnosťou),
- prázdnotou jangu obličiek (zahrievajúcou funkciou – tzv. „ohníkom pod kotlíkom“).

Takýto súbeh viacerých príznakov je skôr pravidlom, a preto je liečba náročná a zameriava sa vždy najmä na tri najvýraznejšie prejavované syndrómy rovnakou silou a v rovna-

Mgr. Marcela Klevarová
www.tcmclinic.sk

kom čase. Keďže u západnej populácie je veľmi častá práve prázdnota qi sleziny a tvorba vlhkosti, ktorá ju ešte viac zahradzuje, terapeut sa musí vždy zamerať na riešenie tohto problému a posilniť systém žalúdok – slezina, a to najmä u žien. Okrem prísnej diéty je nevyhnutné doplniť slezinu bylinnými odvarmi TČM a silnou stimuláciou akupunktúrnych bodov horúcimi ihlami. Tak môžeme predísť akútnym prejavom a rozvoju ochorenia.

Veľmi dôležité je, aby obdobie remisie bolo čo najdlhšie. V tomto období sa môže terapeut TČM zamerať na tie príznaky organizmu, ktoré sú prejavom danej vnútornej nerovnováhy, ktorá zapríčinila vznik ochorenia.

Alzheimerova choroba je typ demencie, progresívneho ochorenia s primárnym postihnutím neurónov. Spôsobuje stratu poznávacích funkcií a jej príčiny vzniku sú neznáme. Najčastejšie postihuje ľudí po šesťdesiatke. V poslednej dobe množstvo ľudí s týmto ochorením rapídne stúpa a to najmä vo vysoko vyspelých krajinách ako USA a Veľká Británia. V priebehu ochorenia sa symptómy zhoršujú a okrem kognitívnych symptómov sa pridružujú aj prejavy nekognitívne. Teda k zhoršeniu pamäte, neschopnosti sa učiť a prijímať nové informácie sa pridružujú problémy s vyjadrovaním, neskôr problémy s vykonávaním bežných denných aktivít. Človek sa

stáva podráždeným, agresívnym alebo otupeným. Chová sa zmätene, často sa túla po okolí. Keďže v tomto štádiu sú to väčšinou ešte ambulantní pacienti, starajú sa o nich príbuzní a hrozí tu pravdepodobnosť úrazu. Toto štádium je veľmi ťažké pre príbuzných a veľmi by im prospela pomoc profesionálnych zdravotných sestier.

Tradičná čínska medicína pripisuje tento stav vyčerpaniu „predchádzajúceho neba“ teda pôvodnej qi organizmu vekom, siedmimi rozvraciacmi a nestriedmym životom. Jinová krv je natoľko vyčerpaná, že nie je schopná tvoriť životnú esenciu a naplniť more krvi (mozog). Starí ľudia majú už vyčerpanú aj jangovú qi, ktorá ich nie je schopná zahrievať (starecká zimomravosť). Tento nedostatok jangovej energie spôsobuje aj stratu duševnej jasnosti. Zlá pamäť a nedostatočná schopnosť duševnej abstrakcie môže byť spôsobená aj jednoduchou prázdnotou krvi srdca (napr. zábudliví starí páni profesori).

Inou príčinou môže byť to, že ne-

dostatok jinu spôsobil relatívnu prevahu jangu, ten sa vymyká spod kontroly a začne stúpať nahor, prípadne sa rozhorí oheň srdca a začne byť nadmerný. To vedie k tomu, že niektorí pacienti sú popudliví, agresívni, nepokojní. Keďže tu sú už pacienti v pokročilom veku, sprievodným príznakom sú vždy krvné zrazeniny. Podľa významného čínskeho geriatra Yan De-xina je preto najdôležitejšou liečebnou metódou rozprúdiť krv, premeniť krvné zrazeniny a doplniť krv. V tomto môžu pomôcť napríklad aj u nás známe byliny – koreň angeliky čínskej a koreň šalvie lekárskej. Keď k nim pridáme dobre známy koreň ženšenu a koreň zázvoru, vznikne vynikajúci „životabudič“. Pozor však na to, ktorý z mnohých druhov ženšenu použijete. Každý má iné vlastnosti, a tým aj účinky. Predávkovanie je nebezpečné najmä pre mladých ľudí.

Tinnitus – hučanie v ušiach Tradičná čínska medicína nevidí ako neurologický problém a hlboké hučanie pripisuje vyčerpaniu jinovvej zložky obličiek – zvuk ako hučanie vodopádov. Keďže existuje mnoho typov zvukov, ktoré vnímame v ušiach, treba si v prvom rade uve-

domieť, o aký typ zvuku ide, či nízky, alebo vysoký, pískanie, cvrlikanie, zvonenie. Na liečbu sa používajú bylinné recepty na doplnenie jinu obličiek bylinami, ktoré vedú účinok do hlavy a priamo do uší. Liečba je účinná, samozrejme, ak mechanizmus vnútorného ucha nie je poškodený.

Všeobecne môžeme skonštatovať, že neurologické ochorenia, ktoré sú západnou medicínou ťažko zvládnuteľné, sa dajú pozitívne ovplyvniť bylinnými zmesami Tradičnej čínskej medicíny a tak zvýšiť kvalitu života a predĺžiť obdobia remisie. Ideálne by bolo najmä pri prevencii ochorení starších ľudí priebežne harmonizovať ich organizmus už vopred, aby sme sa k takým ťažkým ochoreniam ako Alzheimer alebo Parkinson ani nedopracovali.

Mgr. Marcela Klevarová
www.tcmclinic.sk

